

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԿՈՆԴԱԿԸ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՏԻ ԵՐԶԱՆԿԱՀԻՇԱՏԱԿ Տ. ՆԵՐՍԵՍ
ՊԱՏՐԻԱՐԲ ՎԱՐԺԱՊԵՏՅԱՆԻ ՄԱՀՎԱՆ
ՀԱՐՅՈՒՐԱՄՅԱԿԸ ՆՇԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՔՐԻՍՏՈՍԱԻԱՆԴ ՍԻՐՈՅ ՈՂՋՈՅՆ ԵՒ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ
ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ, ՊԱՏՐԻԱՐԲՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅՈՑ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ, ՊԱՏՐԻԱՐԲՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ԹՈՒՐԲԻՈՅ,
ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅ, ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՅ, ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՅ, ՔԱՀԱՆԱՅԻՑ,
ԹԵՄԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՏԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ, ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆՅ ԵՒ ՍԻՐԵՑԵԱԼ ՀԱՄԱՅՆ ՀԱՌՏԱՑԵԱԼ
ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ ՀԱՅՈՑ

Բարեխնամողն Աստուած, մեր Մայր Եկեղեցու տասնեօթարեայ պատմութեան ընթացքում, մեր ժողովրդին յաճախ է պարգևել Սուրբ Հոգով ներշնչուած եկեղեցական մեծ դէմքեր, որոնք իրենց երկնատուր շնորհներով և արժանայիշատակ գործունէութեամբ փառատրել են սուաքելական մեր Սուրբ Եկեղեցին:

Ինչպէս յայտնի է, ԺԹ դարի երկրորդ կեսին, այդպիսի բազմաշնորհ անձերից մէկը հանդիսացաւ Տ. Ներսէս եպիսկոպոս Վարժապետեանը, որ, իբրև Կոստանդնուպոլսի հայոց պատրիարքութեան պատմական Աթոռի Գահակալ, մեծ հռչակ վաստակեց Հայ Եկեղեցու և ժողովրդի պատմութեան մէջ:

Նա ծնուել է 1837 թ. Կ. Պոլսի Խաազիդ թաղամասում և սովորել տեղի Ս. Ներսէսեան վարժարանում, ապա իր ուսումն առաջ տարել ինքնաշխատութեամբ: 1855 թ. տեղափոխուել է Ադրիանապոլիս ուսուցչական պաշտօնով: Երեք տարի անց, առաջնորդ Տ. Արիստակէս եպիսկոպոս Ռաֆայէլեանի ձեռամբ, ձեռնադրուել է Կոստակոս քահանայ և կարճ ժամանակ յետոյ էլ ստացել վարդապետական աստիճան: Վերադառնալով Կ. Պոլիս, ծաւալում է արդիւնաշատ գործունէութիւն: Գործուղում է Ռումիլիա, Տրանսիլվանիա և Ադա-նա, տեղի հայ համայնքներին այցելելու և հոգու մխիթարութիւն բաշխելու հայ հաւատացեալ ժողովրդին:

Սպի Տ. Կիրակոս Բ կաթողիկոսը, տեսնելով Վարժապետեան վարդապետի գործունէութեան արդիւնաւետութիւնը, ադանացիների խնդրանքով 1862 թ. եպիսկոպոս է ձեռնադրում նրան 25 տարեկան երիտասարդ հասակում: 1866-ին նրա ջանքերով Խաազիդում բացում է Նուպար-Շահնապարեան վարժարանը: 1872 թ. Սուրբ Էջմիածին այցելելով, նա անցնում է Մայր Աթոռի եպիսկոպոսաց դասը:

Տ. Ներսէս Վարժապետեանը կարճատև, սակայն բեղմնատուր իր գործունէութեան ընթացքում, որպէս մանկավարժ և քարոյիչ, վանական յանձնաժողովների անդամ, կրօնական ժողովի ատենապետ, պատրիարքական պատուիրակ և կաթողիկոսական ընտրական ժողովի պատգամաւոր, այնքան աչքի է

ընկնում, որ Ներսիսյան Հայրիկի պատրիարքական Աթոռից հրաժարումից յետոյ, Կ. Պոլսի հայոց պատրիարք է ընտրուում 1874 թ., երբ նա հասել 37 տարեկան էր:

Նրա գահակալության տարիներին Վուգադիպեց 1877 թ. ռուս-թուրքական պատերազմը: 1878-ի մարտի 3-ին ստորագրուած Սան-Սթեֆանոյի պայմանագրում նշուած 16-րդ յօդուածը, որ վերաբերում էր հայերին և հայկական հարցին, խմբագրուել էր նաև Ս. Ներսէս Պատրիարքի ջանքերով: Յոյժ բեղմնաւոր եղան նրա պատրիարքական գահակալության գործունէութեան տարիները, մեծապէս գնահատուած համայն հայ ազգութեան կողմից իր ժամանակին:

1884 թ. մայիսին, Սուրբ Էջմիածնում կաթողիկոսական ընտրութեան ժամանակ, Ս. Ներսէս Վարժապետեան պատրիարքը ընտրուեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս, սակայն հիւանդութեան պատճառով նա հրաժարուեց այդ պատասխանատու պաշտօնից և հինգ ամիս յետոյ, 1884 թ. հոկտեմբերի 26-ին, վախճանուեց դեռ 48 տարիքը չբոլորած:

Ս. Ներսէս Պատրիարքի մահուան 100-ամեակը լրանում է այս տարի աշնանը:

Ս. Ներսէս Պատրիարք Վարժապետեանը բնաւորութեամբ հեզահամբոյր, լայնախոհ, գաղափարապաշտ և պարզասէր մի հոգևորական էր, բարոյական անձնաւորութեան մի կատարեալ տիպար, իր ժամանակի հոգևորականութեան աչքառու դէմքերից մեկը՝ ազգասիրական ջերմ պգացումներով խանդավառ:

Մեծանուն Օրմանեան Պատրիարքը ուղիղ է բնութագրել Վարժապետեանին, հետևեալը գրելով պատկերաւոր կերպով նրա մասին. «Ներսէս իւր ազգին բարոյն և յառաջդիմութեան նախանձայոյզ եղաւ: Ներսէս իւր ազգին ճշմարիտ օգուտին համար անձնուէր աշխատեցաւ: Ներսէս իւր Եկեղեցոյն պայծառութեան ժիր մշակ եղաւ... Ներսէս արդեամբ և արժանեօք բարձրացաւ: Ներսէս պարագաներուն ներածին չափ իւր ազգն ու Եկեղեցին շահեցուց և վարճացուց»:

Մենք սիրով և խոր գոհունակութեամբ ենք ընդառաջում Ամենապատիւ Մեր Եղբօր, Կ. Պոլսի հայոց Պատրիարք Ս. Շնորհք արքեպիսկոպոս Գալուստեանի 22 Փետրուար 1984 թուակիր դիմումին և սոյն Մեր կոնդակով հրաւիրում ենք մեր Մայր Եկեղեցին և համայն մեր հաւատացեալ ժողովրդին որ ի Հայաստան և որ ի սփիւռս աշխարհի, սոյն տարուայ աշնանը արժանավայել կերպով տօնախմբելու պայծառ յիշատակը Ս. Ներսէս Վարժապետեան սրբաւան Պատրիարքի, նաև ջերմապէս աղօթելու նրա հոգու խաղաղութեան համար երկնային յաւերժութեան մէջ:

«Յիշեցէք վառաջնորդս ձեր որ խօսեցան ձեզ պբանն Աստուծոյ, հայեցեալք յելս գնացից նոցա՝ նմանողք եղերուք հաւատոցն» (Եբր. ԺԳ 17):

Կարգ Ջե Ռ

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԷ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ

Տուաւ կոնդակս ի 20 Ապրիլի
1984 Փրկչական ամի,
եւ ի տումարիս Հայոց ՌՆԼԳ
ի մայրավանս Սրբոյ Էջմիածնի:
Հմր. 1249.